

RESUMO

A literatura entre 1936 e 1976 I

- **Introdución:** Os avances que Galicia experimentara no primeiro terzo do século XX (políticos, culturais, lingüísticos...) víronse traxicamente freados pola sublevación militar de xullo de 1936 e a posterior derrota do Goberno da República. Até os anos 60 a España franquista quedou illada do resto dos países occidentais, os cales lle impuxeron durante varios anos duras sancións económicas ao réxime ditatorial. Desde os anos 60 apréciase un crecemento económico. comezou a retroceder entre as xeracións máis novas e nos ámbitos urbanos. O galego, como lingua literaria, este período comezou con varios anos de silencio. Os libros en galego só viron a luz de novo a partir de 1946. Pero o factor clave na recuperación da nosa lingua escrita foi a creación da Editorial Galaxia en 1950, da man de persoeiros do galeguismo histórico, que xa comezaran a súa actividade cultural antes da guerra civil: Ramón Otero Pedrayo, Ramón Piñeiro e Francisco Fernández del Riego...
- **A Poesía:**
  - **A Xeración de 1936:** Os autores desta xeración naceron case todos entre 1910 e 1920, formáronse baixo a influencia directa dos homes da xeración Nós e das vangardas. A súa traxectoria vital viuse fortemente marcada pola guerra, supoñen unha ponte entre a literatura de preguerra e as promocións máis novas e seguen tendencias variadas: neotrobadorismo, paisaxismo, poesía cívica, intimismo...etc.
    - ✓ **Aquilino Iglesia Alvariño** (Seivane, Lugo, 1909-Santiago 1961). Nas súas obras anteriores á guerra *Señardá e Corazón ao vento*, dominan os sonetos de influencia modernista e as pezas incorporadas ao paisaxismo á maneira de Amado Carballo, expresado en estrofas de raizame popular (cantares, tríades...). Con *Cómaros Verdes* (1947) márcase o inicio da poesía galega de posguerra. Nas súas últimas obras, entre as que destaca *De día a día* (1960), sen desaparecer a presenza da paisaxe, aflora o ton de reflexión e confianza persoal.
    - ✓ **Celso Emilio Ferreiro** (Celanova, 1912-Vigo, 1979). A súa poesía está dominada por tres rexistros básicos: o cívico, o intimista e o satírico, os cales se manifestan entrecidos nas súas obras. Destacamos obras como *O soño sulagado* (1955), *Longa noite de pedra* (1962), *Viaxe ao país dos ananos* (1968), *Cantigas de escarnio e maldecir* (1968)...etc.
    - ✓ **Xosé María Álvarez Blázquez** (Tui, 1915-Vigo, 1985). É autor de varios libros de poemas: *Poemas de ti e de min* (1949), *Roseira do teu mender* (1950)...etc. Pero, posiblemente, o seu título máis coñecido sexa o neotrobadoresco *Cancioneiro de Monfero* (1953).
  - **A promoción de enlace:** os autores desta xeración, con pouca coherencia de grupo, naceron case todos entre 1920 e 1930. A súa formación produciuse nas adversas circunstancias dos primeiros anos de posguerra, por isto, carecen da influencia da xeración Nós ou das vangardas de preguerra. Foron nos seus comezos escritores bilingües e combinan a expresión do seu compromiso social coa da angustia existencial. Como representantes desta promoción destacamos as figuras de Antón Tovar, Luz Pozo Garza e Manuel Cuña Novás.

- **A Xeración das Festas Minervais:** baixo esta denominación reunimos os poetas máis novos da posguerra. Estes autores naceron case todos entre 1930 e 1940 polo que, na práctica, non chegaron a vivir a guerra e déronse a coñecer a través dos certames literarios celebrados en Santiago nos anos 50 (as Festas Minervais). Maniféstanse en dúas liñas poéticas sucesivas e o paso dunha a outra vén marcado pola publicación de *Longa noite de pedra* (1962) de Celso Emilio Ferreiro: *A Escola da Tebra*: poesía intimista, o poeta preséntase en conflito co mundo. Temas: a morte, a soidade, a desesperanza... *O social-realismo*: poesía de denuncia social. Temas: a opresión, a guerra, o sentimento de Galicia... Forman parte deste grupo xeracional, entre outros, os seguintes poetas: Manuel María, Bernardino Graña, Cuña Novás, Ramón Lorenzo, Xosé Luís Méndez Ferrín, Xosé Alexandre Criebeiro, Xosé Luís Franco Grande, Uxío Novoneyra, Arcadio López Casanova, Salvador García Bodaño, Xohana Torres... Moitos destes autores seguen escribindo na actualidade, algún deles é considerado un clásico, como é o caso do desaparecido Uxío Novoneyra, tamén Manuel María, recentemente falecido, ten acadado unha grande popularidade, e Xosé Luís Méndez Ferrín figura como un dos impulsores das novas tendencias poéticas da actualidade.
- **A poesía do exilio:** despois da guerra civil, e coa implantación da ditadura, América Latina converteuse no refuxio dos progresistas e tamén no lugar onde a cultura galega puido continuar a súa traxectoria e manterse viva neses anos de represión. Podemos citar autores de poesía como: Emilio Pita, Lorenzo Varela, Luís Seoane, Blanco Amor...etc.
- **A prosa: Os renovadores.** Foi a partir de mediados dos anos 50 cando se comezou a producir unha lenta pero progresiva recuperación. Os artífices da mesma, xa desde o exilio ou no interior, foron Álvaro Cunqueiro, E. Blanco Amor, Ánxel Fole, Luís Seoane, R. Carballo Calero, entre outros.
- **Autores:**
  - ✓ **Ánxel Fole** (Lugo, 1903/1986). O seu primeiro libro de relatos *Á lus do candil*, contos a carón do lume, aparecido en 1953, é un conxunto de relatos breves unidos por unha estrutura común: catro fidalgos cos seus criados están reunidos nunha vella torre incomunicada pola neve. Para pasar o tempo, contan historias que son recollidas por un dos presentes. Outros: *Terra brava* (1955), *Contos da néboa* (1973) ou *Historias que ninguén cre* (1981).
  - ✓ **Eduardo Blanco Amor** nace en Ourense no ano 1894 e Morre en Vigo no mes de decembro do ano 1979. Definiuse a si mesmo como un escritor realista. Obras: *A escadeira de Jacob*, no ano 1933, publica na revista Nós, tres capítulos desta novela. *A esmorga* (1959), considerada por algúns estudosos como unha das novelas europeas máis interesantes da literatura contemporánea. *Os biosbardos* (1962), conxunto de relatos breves ambientados no Ourense de comezos de século. *Xente ó lonxe* (1972), a segunda novela longa deste narrador, ambientada no seu Ourense natal. O protagonista principal é Suso, un rapaz fillo dunha familia de sindicalistas ourensáns, nos primeiros anos do século.
  - ✓ **Álvaro Cunqueiro Mora** nace en Mondoñedo no ano 1911 e morre en Vigo o 28 de febreiro de 1981. O seu primeiro libro titulado *Merlín e familia e outras historias* (1955) amosa xa o trazos que van caracterizar a obra deste escritor: mestura da realidade cotiá coa fantasía e o soño,

mestura dos elementos enxebres cos ambientes exóticos, alarde de imaginación, lirismo e humor. A estrutura narrativa está baseada en pequenas unidades, pequenos relatos, relacionados entre si mediante algún elemento unificador. Outras obras: *As crónicas do sochantre* (1956), *Se o vello Sinbad volvese ás illas* (1961), *Escola de menciñeiros* (1961), *Xente de aquí e de acolá* (1971), *Os outros feirantes* (1979), *Tesouros novos e vellos* (1964)...etc.

- ✓ **Xosé Neira Vilas** (Gres, Vila de Cruces, Pontevedra, 1928) é autor dun libro que foi o primeiro grande éxito de público lector de todas as idades da literatura galega: *Memorias dun neno labrego* (1961), novela con trazos autobiográficos, narrada en primeira persoa polo protagonista, Balbino, un rapaz que nos conta a súa dura vida nunha aldea do interior de Galicia até que se ve forzado á emigración. Outras: *Cartas a Lelo* (1971), *Aqueles anos do Moncho* (1977), *Xente no rodicio* (1965), *A muller de ferro* (1969), *Camiño bretemoso* (1967), *Historias de emigrantes* (1968), *Remuíño de sombras* (1973), *Querido Tomás* (1980)...etc.